

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 19 Ağustos 2015

Toplumsal Şiddetin Ekonomisi

Dünyaca ünlü Marksist Sosyolog ve İktisatçı **Samir Amin**, 2001’de Porto Alegre’de toplanan Dünya Sosyal Forumu’nun açılış toplantısında şu tespiti paylaşmaktaydı: “*kapitalizm dünyamızı artık savaş konjonktürü olmadan yönetemez durumdadır*”. Samir Amin hocaya göre sorun, sadece Keynesgil anlamda efektif talep yaratma ve iktisadi fazlayı yakıp, tüketmek meselesi değildi. Sorunun özünde kapitalizmin küresel boyutta yarattığı eşitsizliklerin sömürülenler ve yoksul emekçiler arasında yaratacağı sınıf bilincinin çarpıtılması ve sisteme karşı bir toplumsal muhalefete dönüşme tehlikesinin engellenmesi gereği yatmaktaydı. Neoliberal küreselleşme dalgasıyla hızlanan bu süreçte orta sınıflar çözülürken, dünyamızda gelir dağılımı hızla bozuluyor, işgücü piyasaları hızla enformalleşiyor, yoksulluk ve hiper-zenginlik bir arada yükseliyordu.

2007 sonrasında patlak veren küresel kriz, *büyük durgunluk* adı altında dokuzuncu senesini sürüyor. Krizin ilk günlerinde Milliyet Gazetesi’nden **Devrim Sevimay** ile yaptığımız bir söyleşide, yaşananların sadece iktisadi anlamda bir daralma olmadığını, toplumsal olarak yükselen şiddetin bölgemizde bir *düzeltilici savaş* biçiminde yaşanabileceği endişelerimizi dile getirmiş idik. *Düzeltilici savaş* savı, Samir Amin’in yukarıda değindiğimiz tespitlerine dayanmakta ve küresel krizin anti-kapitalist bir sınıf çatışmasına dönüşmesinin engellenmesi için emperyalizmin bölgemizde tezgahladığı oyunlara dikkat çekmeyi amaçlamaktaydı. Ne yazık ki 2007’den bu yana yaşananlar bu öngörülerini doğruladı; bölgemiz iç savaşlara sürüklendi, ülkemizde de etnik ve mezhep kökenli şiddet körüklendi.

Ülkemizde körüklenerek yükseltelen şiddet dalgası aslında bir az-gelişmiş, çevre ekonomisi olarak Türkiye kapitalizminin yaratmış olduğu bölgesel ve sınıfsal eşitsizliklerin ve tikanlıkların sonucudur.

Elimizdeki veriler, (*) örneğin Zonguldak-Hatay arasında bir eksen çizildiğinde toplam 772,3 milyar dolarlık ulusal hasılanın, yüzde 78’ine karşılık gelen 601 milyar dolarlık kısmının batıda kalan 30 il tarafından, geriye kalan 171,3 milyar dolarlık kısmının ise 51 ili kapsayan bölge tarafından karşılanmakta olduğunu göstermektedir. *Yoksulluk tuzağında* kalmış bulunan yoksul Türkiye’nin yaşamakta olduğu bu bölgede ortalama eğitim süresi 5 yıldan dahi az olup (ilkokul mezunu değil); sabit sermaye yatırımlarından yoksun; mevsimlik ve düşük vasıflı işgücüyle merkez kapitalizminin ilkel sömürüsüne ve sosyal dışlanmışlığa uğramış durumdadır. Bu koşullar altında yoksul bölgelerimizde katma değer üretimi ulusal ekonomiden ayrılarak bir tuzağa dönüşmekte ve giderek tüm ulusal gelirin de yavaşlamasına neden olmaktadır. Bu yapı altında yeşertilmeye çalışılan “inançlı” nesiller, işsizlik ve eğitimsizlik kısıkaç altında etnik ve mezhep ayrımcılığının ana unsurları olarak *Yeni-Türkiye*’nin ucuz işgücü deposunu oluşturmaktadır.

Bu yazımızı bundan yaklaşık altı sene önce, 2009’da yitirdiğimiz sevgili **Türkel Minibaş**’ın bir yazısındaki tespitlere dayanarak sonlandırmak arzusundayım. Türkel hoca yazısında emperyalizmin bölgeye yönelik en önemli saldırısının ülkemizi “*İlmli İslam*” ve “*Büyük Orta Doğu*” projeleri altında parçalanması ve ulus-ötesi tekellerin ve uluslararası emperyal egemenlerin stratejik çıkarlarına hizmet edecek yeni idari birimlerin yaratılması olduğunu vurgulamaktaydı. Dolayısıyla, bugün emperyalizmin bu emellerine karşı ulusal bütünlüğün ve laikliğin savunulması son derece önem kazanmış durumdadır. Bazı liberal sol(umsu) çevrelerin ve gerici çıkar şebekelerinin dudak bükmelerine ve “çağdışılıkla” suçlamalarına karşın, *ulus devletin korunması* ve *laiklik*, anti-emperyalist mücadelenin iki ana ekseni olarak koşulsuz sahip çıkmamız gereken değerlerdir.

(*) Yeldan, A. Erinç, Taşçı, Kamil, Voyvoda, Ebru ve Özsan, Emin (2012) “Orta Gelir Tuzağından Çıkış: *Hangi Türkiye?*” TURKONFED, İstanbul.